

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ**  
**Харківський національний університет внутрішніх справ**  
**Кафедра соціально-гуманітарних дисциплін, факультет № 6**

## **РОБОЧА ПРОГРАМА**

навчальної дисципліни «Методологія дисертаційного дослідження  
та мовні особливості наукового стилю»  
обов'язкових компонент  
освітньої програми третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти

**011 «Освітні, педагогічні науки»**  
**(011 «Educational, pedagogical sciences»)**

**Харків 2023**

**ЗАТВЕРДЖЕНО**

Науково-методичною радою  
Харківського національного  
університету внутрішніх справ  
30.08.2023 Протокол № 7  
(дата, місяць, рік)

**СХВАЛЕНО**

Вченою радою факультету № 6  
25.08.2023 Протокол № 7  
(дата, місяць, рік)

**ПОГОДЖЕНО**

Секцією Науково-методичної ради  
ХНУВС з гуманітарних та соціально-  
економічних дисциплін  
29.08.2023 Протокол № 7  
(дата, місяць, рік)

Розглянуто на засіданні кафедри соціально-гуманітарних дисциплін (протокол від 25.08.2023 р. № 9)

**Розробник:**

Старший викладач, кандидат філологічних наук Овчинников Михайло Олексійович

**Рецензенти:**

1. Доцент кафедри українознавства факультету № 2 ХНУВС, кандидат філологічних наук, доцент Перцева Вікторія Анатоліївна.
2. Професор кафедри соціальних, гуманітарних та правових дисциплін Харківського державного університету харчування та торгівлі, кандидат філологічних наук, доцент Руденко Світлана Миколаївна.

### 1. Опис навчальної дисципліни

| Найменування показників   | Шифри та назви галузі знань, код та назва спеціальності, ступень вищої освіти | Характеристика навчальної дисципліни                     |
|---|---|--|
| Кількість кредитів ECTS – 3<br>Загальна кількість годин – 90<br>Кількість тем – 6 | 011 «Освітні, педагогічні науки»  | Навчальний курс 1<br>Семестр 1<br>Види контролю: екзамен |
| <b>Розподіл навчальної дисципліни за видами занять:</b>                           |   |  |
| денна форма навчання  |   | заочна форма навчання                                    |
| Лекції – <u>22</u> ;<br>(години)  |   | Лекції – <u>8</u> ;<br>(години)                          |
| Семінарські заняття – <u>24</u> ;<br>(години)                                     |   | Семінарські заняття – <u>10</u> ;<br>(години)            |
| Самостійна робота – <u>44</u> ;<br>(години)                                       |   | Самостійна робота – <u>72</u> ;<br>(години)              |
| Індивідуальні завдання:   |   | Індивідуальні завдання:                                  |
| Реферати (тощо) – 1 ; перший семестр<br>(кількість; № семестру)                   |   | Реферати – 1 ; перший семестр<br>(кількість; № семестру) |

### 2. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. **Метою викладання** навчальної дисципліни «Методологія дисертаційного дослідження та мовні особливості наукового стилю» є таке:

- удосконалення індивідуального професійного мовлення майбутніх науковців;
- формування теоретичних уявлень про особливості наукового мовлення залежно від мети й обставин спілкування;
- вироблення практичних навичок творення, аналізу, редагування та перекладу наукових текстів різних жанрів.

1.2. **Основними завданнями** вивчення дисципліни «Методологія дисертаційного дослідження та мовні особливості наукового стилю» є:

- поглиблення наукових уявлень про структуру загальнонаціональної української мови та про стильові особливості сучасної української літературної мови;
- формування знань про особливості, структуру та історію наукового стилю української мови;
- ознайомлення з актуальними проблемами та історією українського термінознавства, основними етапами розвитку та сучасним станом української термінології за фахом підготовки, особливостями творення наукових текстів різних жанрів;
- виховання патріотизму та поваги до української мови.

### 1.3 Міждисциплінарні зв'язки:

Навчальний курс «Методологія дисертаційного дослідження та мовні особливості наукового стилю» продовжує загальноосвітній курс української мови та курсу «Українська мова професійного спрямування». Окремі аспекти навчальної дисципліни пов'язані з курсами «Юридична деонтологія», «Теорія держави і права», «Історія України», «Історія держави і права України», «Кримінальний процес», «Кримінальне право», «Цивільне право», «Адміністративне право».

1.4 **Очікувані результати навчання:** у результаті вивчення навчальної дисципліни слухач аспірантури повинен:

**знати:**

- складові частини загальнонаціональної мови, причини та умови їх існування;
- загальні особливості сучасної української літературної мови та її структуру;
- функціональні, структурні та лінгвістичні характеристики наукового стилю;
- мовностильові засоби творення текстів наукового стилю;
- основні ознаки терміна;
- основні тенденції у світових термінотворчих процесах;
- історію становлення української загальнонаукової та правничої термінології;
- вимоги чинних стандартів до творення й використання термінів;
- особливості мовного етикету в професійному науковому спілкуванні;

**уміти:**

- давати визначення основних понять;
- характеризувати стильові й жанрові особливості текстів наукового стилю;
- аналізувати, пояснювати й виправляти помилки в наукових текстах різних жанрів;
- вирізняти термін і не-термін у професійних текстах;
- грамотно складати, перекладати й редагувати професійні наукові тексти, а також конспектувати, анотувати й реферувати наукові джерела;
- використовувати мовний етикет відповідно до ситуації професійного наукового й навчально-наукового спілкування.

### 1.5 Програмні компетентності

| Програмні компетентності, які формуються при вивченні навчальної дисципліни: |   |
|--|---|
| <b>Інтегральна компетентність</b>  | Здатність розв'язувати комплексні завдання та проблеми у галузі освітньої, професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності у сфері освіти, що передбачає проведення власних наукових досліджень та/або реалізацію інновацій і характеризується актуальністю, науковою новизною і практичною значущістю. |

|   |       |  |
|---|-------|--|
| <b>Загальні компетентності (ЗК)</b>       | ЗК-2  | Здатність усно та письмово спілкуватися іноземною мовою, у тому числі у професійній сфері. Здатність моделювати діяльність на основі педагогічної етики, організовувати ефективні комунікативні процеси у педагогічній діяльності українською та іноземною мовами. |
|   | ЗК-3  | Здатність проведення наукових і прикладних досліджень на професійному рівні; здатність до професійно-педагогічної діагностики та самодіагностики.  |
|   | ЗК-4  | Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел, аналізувати та систематизувати інформацію, оцінювати повноту та можливості її використання.   |
|   | ЗК-5  | Здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність).   |
|   | ЗК-6  | Здатність управляти різнобічною комунікацією, усвідомлювати потреби постійного особистісного й професійного самовдосконалення з використанням інформаційно-комунікаційних технологій   |
|   | ЗК-7  | Здатність реалізовувати комплексний та системний підходи до проведення наукових досліджень на рівні доктора філософії у галузі освіти.   |
|   | ЗК-8  | Здатність визначати, розвивати та удосконалювати складові педагогічної майстерності у професійно-педагогічній діяльності викладачів закладів вищої освіти.   |
|   | ЗК-9  | Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати науково-педагогічне дослідження на підставах академічної доброчесності.  |
|   | ЗК-10 | Здатність працювати самостійно і в команді, ефективно здійснювати комунікацію з колегами та здобувачами з питань вирішення наукових проблем освітньої галузі щодо наукових досягнень, як на загальному рівні, так і на рівні спеціалістів.                         |
| <b>Спеціальні (фахові) компетентності</b> | СК-1  | Здатність до розуміння та використання сучасних наукових теорій, методології і методів суспільних, правових (юридичних), соціальних,   |

|  |       |   |
|--|-------|---|
|  |       | психологічних та інших наук для вирішення завдань фундаментальних і прикладних досліджень у галузі освіти у закладах освіти сектору безпеки й оборони   |
|  | СК-2  | Здатність до ретроспективного аналізу та узагальнення наукового доробку в галузі освітніх, педагогічних та інших наук (соціологічних, правових, психологічних) та професійної освіти.   |
|  | СК-4  | Здатність до організації освітнього процесу та науково-дослідницької діяльності з використанням сучасних педагогічних технологій  |
|  | СК-5  | Здатність оцінювати процес і результат виконаної роботи, розробляти та впроваджувати сучасні педагогічні технології в освітній процес ЗВО, зокрема сектору безпеки й оборони  |
|  | СК-7  | Здатність аналізувати, узагальнювати та систематизувати одержані наукові результати, формулювати аргументовані висновки та рекомендації щодо підвищення педагогічної компетентності науково-педагогічних фахівців для закладів освіти педагогічної, правоохоронної та інших галузей |
|  | СК-12 | Здатність до інноваційної діяльності шляхом запровадження в освітню практику сучасних педагогічних технологій викладання навчальних дисциплін різного спрямування (педагогічних, психологічних, соціальних, правових та ін.)  |
|  | СК-13 | Здатність до набуття та розуміння значного обсягу накопичених і сучасних науково-теоретичних знань у галузі освітньої діяльності, загальної педагогіки, теорії і методики професійної освіти  |

### 3. Програма навчальної дисципліни

#### Тема № 1. Вступ до теми. Предмет і завдання курсу. Функціональний стиль мови. Стилi сучасної української літературної мови

Загальнонаціональна мова та її складові. Просторіччя. Суржик як мовне явище. Просторіччя. Жаргони сучасної української мови. Літературна мова. Функціональний стиль мови. Стилi сучасної української літературної мови. Культура мови. Індивідуальна мовна культура. Причини низького рівня мовної

культури. Мовний етикет у різних ситуаціях професійного спілкування. Специфіка мовленнєвої діяльності співробітників органів внутрішніх справ України.

## **Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови**

Науковий стиль у системі стилів літературної мови. Основні риси наукового стилю. Структура наукового стилю: підстилі, жанри. Усна й письмова форма стилю. Історія становлення наукового стилю взагалі й українського зокрема. Загальноприйняте й індивідуальне в науковому стилі. Морфолого-синтаксичні особливості наукового стилю.

## **Тема № 3 Жанри наукового стилю**

Основні різновиди текстів наукового стилю. Обов'язкові й допоміжні частини у науковому творі. Вимоги до текстів різних жанрів стилю: анотація, реферат, тези, стаття, монографія. Абзац як частина тексту. Тема і рема. Бібліографічний опис документа. Вимоги державних стандартів до оформлення текстів наукового стилю. Мовні особливості текстів різних жанрів наукового стилю.

## **Тема № 4 Лексика наукового стилю. Термін як мовне явище**

Загальні особливості лексики наукового стилю. Трагування поняття «термін». Термін і термінологія. Термін і поняття. Термін і дефініція. Історія української загальнонаукової і правничої термінології. Термінознавство як наука. «Харківська» та «київська» школа в термінознавстві 1920-х років. Етнографічні тенденції в термінознавстві. Пуристичні тенденції в термінознавстві. Актуальні проблеми сучасного українського термінознавства. Ознаки терміна: точність, однозначність, стандартизованість, нейтральність, уніфікованість, короткість, милозвучність та ін. Термінологія і номенклатура. Термінологія і загальнонавчана лексика. Термін-ідеал. Термін-еталон. Інтернаціональні терміни. Системність термінології. Мотивованість-немотиваність терміна. Синонімія термінів. Терміни-дублети. Багатозначність і омонімія термінів. Способи уникнення багатозначності терміна. Терміни-словосполучення. Конвенційність термінології. Кодифікованість термінів. Творення термінів. Інтернаціональні, запозичені й автохтонні терміни. Терміноелементи. Терміни і професіоналізми. Термінологія і жаргон. Особливості правничої термінології. Вимоги державних стандартів України до творення й використання термінів. Символ. Скорочування термінів у текстах наукового стилю. Термінологічні словники. Словники правничої термінології.

## **Тема № 5 Основи наукового редагування**

Сутність наукового редагування. Редакторські знаки. Морфолого-синтаксичні особливості наукового стилю й типові помилки під час творення текстів різних жанрів. Загальні особливості синтаксису офіційно-ділового стилю. Просте речення в текстах наукового стилю. Речення з однорідними членами. Речення з дієприкметниковими і дієприслівниковими зворотами. Складне речення в текстах наукового стилю. Загальне й індивідуальне в текстах науково стилю.

## **Тема № 6 Особливості перекладу наукових текстів**

Переклад: суть і види. Особливості перекладу наукових текстів

українською мовою. «Хибні друзі» перекладача. Особливості перекладу мовних кліше наукового стилю. Правила перекладу термінів. Типові помилки під час перекладу текстів з російської.

#### 4. Структура навчальної дисципліни

##### 4.1.1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (денна форма навчання)

| Номер та назва навчальної теми   | Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни |        |                     |                   |                   | Вид контролю |
|--|---|--------|---------------------|-------------------|-------------------|--------------|
|  | Всього  | з них: |                     |                   |                   |              |
|  |   | лекції | семінарські заняття | практичні заняття | самостійна робота |              |
| Семестр № 1  |   |        |                     |                   |                   |              |
| Тема № 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього.  | 12  | 4      | -                   | 4                 | 4                 | Екзамен      |
| Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Науковий текст як форма існування наукових знань. | 12  | 4      | -                   | 4                 | 4                 |              |
| Тема № 3. Структура й логіка наукового дослідження.  | 12  | 4      | -                   | 4                 | 4                 |              |
| Тема № 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.   | 10  | 2      | -                   | 2                 | 6                 |              |
| Тема № 5. Стаття як самостійний науковий твір.   | 10  | 2      | -                   | 2                 | 6                 |              |
| Тема № 6. Основи компресії наукового тексту.   | 12  | 2      | -                   | 2                 | 8                 |              |
| Тема № 7. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового стилю.   | 12  | 2      | -                   | 4                 | 6                 |              |
| Тема № 8. Основні аспекти наукової комунікації.  | 10  | 2      | -                   | 2                 | 6                 |              |
| Усього за семестр № 1:   | 90  | 22     |                     | 24                | 44                |              |

##### 4.1.2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами (заочна форма навчання)

| Номер та назва навчальної теми   | Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни |        |                     |                   |                   | Вид контролю |
|--|---|--------|---------------------|-------------------|-------------------|--------------|
|  | Всього  | з них: |                     |                   |                   |              |
|  |   | лекції | семінарські заняття | практичні заняття | самостійна робота |              |
| Семестр № 1  |   |        |                     |                   |                   |              |
| Тема № 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього.  | 12  | 2      | -                   | 2                 | 8                 | Екзамен      |
| Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Науковий текст як форма існування наукових знань. | 10  | 2      | -                   | -                 | 8                 |              |



|  |           |          |          |           |           |
|--|-----------|----------|----------|-----------|-----------|
| Тема № 3. Структура й логіка наукового дослідження.                | 12        | 2        | -        | 2         | 8         |
| Тема № 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.         | 10        | 2        | -        | -         | 8         |
| Тема № 5. Стаття як самостійний науковий твір.                     | 12        | -        | -        | 2         | 10        |
| Тема № 6. Основи компресії наукового тексту.                       | 12        | -        | -        | 2         | 10        |
| Тема № 7. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового стилю. | 12        | -        | -        | 2         | 10        |
| Тема № 8. Основні аспекти наукової комунікації.                    | 10        | -        | -        | -         | 10        |
| <b>Усього за семестр № 1:</b>                                      | <b>90</b> | <b>8</b> | <b>-</b> | <b>10</b> | <b>72</b> |

#### 4.1.3. Питання, що виносяться на самостійне опрацювання

| Завдання, що виносяться на самостійну роботу слухача  |  | Література:  |
|---|--|--|
| Тема № 1. Поняття наукового дослідження та вимоги до нього.   |  |  |
| 1. Найвідоміші світові класифікації наук і наукових досліджень<br>2. Роль особистості в науці. Особистісні якості дослідника та їх характеристика.<br>3. Основні права й обов'язки наукових працівників, затверджені в «Рекомендаціях про статус наукових працівників».<br>4. Поняття особистої відповідальності вченого. Академічна доброчесність. |  | Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. /за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с. |
| Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови. Науковий текст як форма існування наукових знань.  |  |  |
| 1. Історія становлення наукового стилю української мови.<br>2. Структура наукового стилю: підстили, жанри.<br>3. Науковий та офіційно-діловий текст: схожість і відмінність.<br>4. Мовні засоби для організації інформації наукового тексту.<br>5. Основні правила виразності в науковому тексті.   |  | Горошкіна О. М., Шугова Л. І. Науковий текст: особливості мови та стилю: навчально-методичний посібник для аспірантів. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.  |
| Тема № 3. Структура й логіка наукового дослідження.   |  |  |
| 1. Мовні засоби, що використовуються для обґрунтування вибору теми наукового дослідження та її актуальності.<br>2. Мовні засоби, що використовують для формулювання мети наукового дослідження.<br>3. Кількість завдань наукового дослідження і загальні тенденції для їх формулювання.   |  | Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.  |
| Тема № 4. Інформаційне забезпечення наукового дослідження.  |  |  |
| 1. Бібліографічна культура дослідника. Опрацювання наукової інформації. Етапи вивчення наукових джерел.<br>2. Соціальні мережі як необхідна складова професійного розвитку науковців.   |  | Гуторов О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч.  |

|  |  |   |   |
|--|--|---|---|
|  |  | 3. Основні правила швидкочитання.   | посіб. Харків:<br>ХНАУ, 2017. 272 с.  |
|  |  | Тема № 5. Стаття як самостійний науковий твір.  |   |
|  |  | 1. Особливості аналітичної статті.<br>2. Технічні вимоги до оформлення наукової статті.<br>3. Процес стандартизації, відбору мовних засобів у тексті наукової статті.<br>4. Специфічні мовні кліше для написання наукової статті.   | Гуторов О. І.<br>Методологія та<br>організація наукових<br>досліджень: навч.<br>посіб. Харків:<br>ХНАУ, 2017. 272 с.  |
|  |  | Тема № 6. Основи компресії наукового тексту.  |   |
|  |  | 1. Мовні особливості наукового реферату.<br>2. Мовні стандарти для складання анотації.<br>3. Відгук як стисла форма письмової оцінки виконаної наукової роботи. Різновиди відгуків та їх особливості.   | Основи методології<br>та організації<br>наукових<br>досліджень: навч.<br>посіб. для студентів,<br>курсантів, аспірантів<br>і ад'юнктів / за ред.<br>А. Є. Конверського.<br>Київ: Центр<br>навчальної<br>літератури, 2010.<br>352 с. |
|  |  | Тема № 7. Морфологічні та синтаксичні особливості наукового стилю.  |   |
|  |  | 1. Особливості застосування дієслів у науковому тексті.<br>2. Роль дієприслівникових і дієприкметникових зворотів у науковому тексті.<br>3. Типові мовні помилки в наукових текстах. Плеоназм. Тавтологія. Вживання інтерферем.   | Типологія помилок у<br>науковому тексті:<br>збірник наукових<br>праць / за ред. Т. В.<br>Симоненко. Черкаси,<br>2011. 120 с.  |
|  |  | Тема № 8. Основні аспекти наукової комунікації.   |   |
|  |  | 1. Інтернет-простір як найважливіший ресурс й унікальний спосіб наукової комунікації.<br>2. Лекція як основний монологічний жанр усного наукового мовлення.<br>3. Наукова доповідь. Принципи побудови наукової доповіді.<br>4. Мовна майстерність доповідача. Мовленнєві засоби виразності. | Основи методології<br>та організації<br>наукових<br>досліджень: навч.<br>посіб. для студентів,<br>курсантів, аспірантів<br>і ад'юнктів / за ред.<br>А. Є. Конверського.<br>Київ: Центр<br>навчальної<br>літератури, 2010.<br>352 с. |

## 5. Індивідуальні завдання

### 5.1.1. Теми рефератів

1. Переклад як вид мовленнєвої діяльності.
2. Значення перекладних словників у фаховій діяльності науковця.
3. Особливості перекладу наукових текстів.

4. Літературне редагування фахового тексту: специфіка і завдання.
5. Вибір синоніма під час перекладу.
6. Підготовка наукової доповіді.
7. Труднощі української словозміни та словопоєднання.
8. Соціопсихолінгвістичний аспект культури мови.
9. Відгук як стисла форма письмової оцінки виконаної наукової роботи.
10. Типові мовні помилки в наукових текстах.
11. Лексикографія. Словник як джерело інформації.
12. Мовні засоби переконання.
13. Мовленнєві, стилістичні, композиційні і комунікативні принципи презентації.
14. Дискусія, полеміка, диспут як різновид суперечки.
15. Бібліографічна культура дослідника.
16. Становлення і розвиток наукового стилю української мови.
17. Анотування і реферування наукових текстів.
18. Науковий етикет. Наукова дискусія та її правила.
19. Особливості перекладу термінів.
20. Роль особистості в науці. Особистісні якості дослідника та їх характеристика.

#### **5.1.2. Теми курсових робіт** (*немає*)

#### **5.1.3. Теми наукових робіт** (*немає*)

### **6. Методи навчання**

1. Пояснювально-ілюстративний метод.
2. Репродуктивний метод.
3. Частково-пошуковий метод.
4. Проблемно-пошуковий метод
5. Дослідницький метод.
6. Пояснення.
7. Бесіда.

Лекції проводитимуться із застосуванням мультимедійних засобів; практичні та семінарські заняття будуватимуться на такому мовному та мовленнєвому матеріалі, який якнайбільше відображає науковий стиль юриспруденції. Аспірантам буде запропоновано комплекс вправ до яких належать: 1) конструктивні: за усною формою мовлення та видами мовленнєвої діяльності (вправи для розвитку навичок ведення наукової дискусії; вправи для розвитку навичок читання й розуміння наукових текстів); 2) вправи з різних видів мовлення: за писемною формою мовлення та видами мовленнєвої діяльності (вправи з написання різних типів текстів наукового стилю; 3) аналітичні вправи: за мовними рівнями (вправи лексичні; граматичні);

(стилістичні; лексикографічні); за етапами навчання (вправи розпізнавальні; тренувальні; вправи, спрямовані на вдосконалення навичок перекладу наукових текстів; анотування й реферування наукових джерел); за рівнем складності (вправи за зразком; творчі вправи).

## **7. Перелік питань та завдань, що виносяться на підсумковий контроль**

Контроль за виконанням поставлених завдань і рівнем засвоєння слухачами навчального матеріалу здійснюється через поточний (усні відповіді на семінарських заняттях, письмове виконання домашніх завдань, завдань на картках, в ході індивідуальної роботи) та підсумковий контроль (екзамен).

### **Орієнтовні питання до екзамену:**

### **Орієнтовні питання до екзамену:**

1. Поняття науки, її об'єкт, предмет, ознаки.
2. Основні структурні елементи науки.
3. Професійна етика вченого, особисті якості дослідника та їх характеристика.
4. Наукове дослідження, його ознаки, класифікація, етапи проведення.
5. Поняття наукової методології та наукового методу. Основні види теоретичних методів дослідження.
6. Науковий стиль у системі стилів сучасної української літературної мови, його ознаки, функції, види й жанри.
7. Науковий текст та його ознаки. Композиція наукового тексту і принципи його укладання.
8. Проблема і тема наукового дослідження. Вибір і формулювання теми дослідження. Види тем.
9. Об'єкт і предмет наукового дослідження. Формулювання мети дослідження. Завдання дослідження як засіб реалізації його мети.
10. Вимоги до змісту й структури дисертації. Оформлення структурних елементів дисертації.
11. Наукова інформація: ознаки, функції, вимоги. Інформаційний пошук, його завдання та етапи.
12. Наукова стаття як жанр наукової літератури. Структурні елементи наукової статті. Правила оформлення наукових статей.
13. Поняття мовної компресії. Різновиди компресії наукового тексту, їх особливості.
14. Морфологічні особливості наукового стилю. Вживання іменників, прикметників, дієслів та його форм у наукових текстах.
15. Синтаксичні особливості наукового стилю. Побудова словосполучень і речень у наукових текстах.

## **8. Критерії та засоби оцінювання результатів навчання слухачів**

Контрольні заходи оцінювання результатів навчання включають в себе

поточний та підсумковий контроль.

Засобами оцінювання результатів навчання можуть бути: екзамени (комплексні екзамени); тести; наскрізні проекти; командні проекти; аналітичні звіти, реферати, есе; розрахункові та розрахунково-графічні роботи; презентації результатів виконаних завдань та досліджень; завдання на лабораторному обладнанні, тренажерах, реальних об'єктах тощо; інші види індивідуальних та групових завдань.

### **Поточний контроль.**

До форм поточного контролю належить оцінювання:

- рівня знань під час семінарських, практичних, лабораторних занять;
- якості виконання самостійної роботи.

Поточний контроль здійснюється під час проведення семінарських, практичних та лабораторних занять і має на меті перевірку набутих здобувачем вищої освіти (далі – здобувач) знань, умінь та інших компетентностей з навчальної дисципліни.

У ході поточного контролю проводиться систематичний вимір приросту знань, їх корекція. Результати поточного контролю заносяться викладачем до журналів обліку роботи академічної групи за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

Оцінки за самостійну роботу виставляються в журналі обліку роботи академічної групи окремою графою за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»). Результати цієї роботи враховуються під час виставлення підсумкових оцінок.

При розрахунку успішності здобувачів в університеті враховуються такі види робіт: навчальні заняття (семінарські, практичні, лабораторні тощо); самостійна робота (виконання домашніх завдань, ведення конспектів першоджерел та робочих зошитів, виконання розрахункових завдань, підготовка рефератів, наукових робіт, публікацій, розроблення спеціальних технічних пристроїв і приладів, моделей, комп'ютерних програм, виступи на наукових конференціях, семінарах та інше); контрольні роботи (виконання тестів, контрольних робіт у формі, передбаченій в робочою програмою навчальної дисципліни). Вони оцінюються за національною системою оцінювання («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно»).

***Здобувач, який отримав оцінку «незадовільно» за навчальні заняття або самостійну роботу, зобов'язаний перескласти її.***

Загальна кількість балів (оцінка), отримана здобувачем за семестр перед підсумковим контролем, розраховується як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу, та для переводу до 100-бальної системи помножується на коефіцієнт **10**.

$$\text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} = \left( \frac{\text{Результат навчальних занять за семестр} + \text{Результат самостійної роботи за семестр}}{2} \right) * 10$$

### **Підсумковий контроль.**

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінки результатів навчання на певному ступені вищої освіти або на окремих його завершених етапах.

Для обліку результатів підсумкового контролю використовується поточно-накопичувальна інформація, яка реєструється в журналах обліку роботи академічної групи. Результати підсумкового контролю з дисциплін відображаються у відомостях обліку успішності, навчальних картках здобувачів, залікових книжках. **Присутність здобувачів на проведенні підсумкового контролю (заліку, екзамену) обов'язкова.** Якщо здобувач вищої освіти не з'явився на підсумковий контроль (залік, екзамен), то науково-педагогічний працівник ставить у відомість обліку успішності відмітку «не з'явився».

**Підсумковий контроль (екзамен, залік)** оцінюється за національною шкалою. Для переводу результатів, набраних на підсумковому контролі, з національної системи оцінювання в 100-бальну вводиться коефіцієнт **10**, таким чином максимальна кількість балів на підсумковому контролі (екзамені, заліку), які використовуються при розрахунку успішності здобувачів, становить - **50**

Підсумкові бали з навчальної дисципліни визначаються як сума балів, отриманих здобувачем протягом семестру та балів, набраних на підсумковому контролі (екзамені, заліку).

$$\text{Підсумкові бали на навчальній дисципліні} = \text{Загальна кількість балів (перед підсумковим контролем)} + \text{Кількість балів за підсумковим контролем}$$

Здобувач вищої освіти, який під час складання підсумкового контролю (екзамен, залік) отримав незадовільну оцінку, складає його повторно. Повторне складання підсумкового екзамену чи заліку допускається не більше двох разів з кожної навчальної дисципліни: один раз – викладачеві, а другий – комісії, до складу якої входить керівник відповідної кафедри та 2-3 науково-педагогічних працівника.

Якщо дисципліна вивчається протягом двох і більше семестрів з семестровим контролем у формі екзамену чи заліку, то результат вивчення дисципліни в поточному семестрі визначається як середньоарифметичне значення балів, набраних у поточному та попередньому семестрах.

$$\text{Підсумкові бали на навчальній дисципліні} = \text{Підсумкові бали за поточний семестр} + \text{Підсумкові бали за попередній семестр} : 2$$

У цьому розділі також повинні бути розроблені чіткі критерії оцінювання здобувачів вищої освіти під час поточного контролю (*робота на семінарських, практичних, лабораторних та інших аудиторних заняттях, самостійна робота, виконання індивідуальних творчих завдань*) та підсумкового контролю. Кафедра визначила вимоги до здобувачів стосовно засвоєння змісту навчальної дисципліни, в тому числі кількість оцінок, яку він повинен отримати під час аудиторної роботи, самостійної роботи.

| Робота під час навчальних занять  | Самостійна та індивідуальна робота   | Контроль   |
|---|--|--|
| Тема № 1. Вступ до теми. Предмет і завдання курсу. Функціональний стиль мови. Стилі сучасної української літературної мови. |  |  |
| Отримати не менше 1 позитивних оцінок   | Уміти аналізувати подані тексти за сферою їх використання, функціональною спрямованістю, стильовими рисами, мовними ознаками.                  | Контроль за темою здійснюється за національною шкалою як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу. Якщо слухач отримав оцінку «незадовільно», він зобов'язаний скласти її ще раз. |
| Тема № 2. Науковий стиль сучасної української літературної мови.  |  |  |
| Отримати не менше 3 позитивних оцінок   | Уміти відповідно до чинних вимог оформлювати наукові роботи (рубрикація, нумерація сторінок, цитування, посилання на джерела).                 | Контроль за темою здійснюється за національною шкалою як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу. Якщо слухач отримав оцінку «незадовільно», він зобов'язаний скласти її ще раз. |
| Тема № 3. Жанри наукового стилю.  |  |  |
| Отримати не менше 2 позитивних оцінок   | Уміти написати розгорнуту анотацію до наукової статті, оформити тези до наукової роботи за фахом, скласти план-конспект своєї наукової роботи. | Контроль за темою здійснюється за національною шкалою як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу. Якщо слухач отримав оцінку «незадовільно», він зобов'язаний скласти її ще раз. |
| Тема № 4. Лексика наукового стилю. Термін як мовне явище.   |  |  |
| Отримати не менше 2 позитивних оцінок   | Уміти аналізувати фахову термінологію за етимологією, сферою використання, способом творення, структурою.                                      | Контроль за темою здійснюється за національною шкалою як середньоарифметичне   |

|   |   |  |
|---|---|--|
|   |   | значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу. Якщо слухач отримав оцінку «незадовільно», він зобов'язаний скласти її ще раз.  |
| Тема № 5. Основи наукового редагування.           |   |  |
| Отримати не менше 2 позитивних оцінок             | Уміти редагувати наукові тексти, використовуючи коректурні знаки.                 | Контроль за темою здійснюється за національною шкалою як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу. Якщо слухач отримав оцінку «незадовільно», він зобов'язаний скласти її ще раз. |
| Тема № 6. Особливості перекладу наукових текстів. |   |  |
| Отримати не менше 2 позитивних оцінок             | Уміти перекладати фахові тексти відповідно до норм української літературної мови. | Контроль за темою здійснюється за національною шкалою як середньоарифметичне значення з оцінок за навчальні заняття та самостійну роботу. Якщо слухач отримав оцінку «незадовільно», він зобов'язаний скласти її ще раз. |

## 9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

| Оцінка в балах | Оцінка за національною шкалою | Оцінка за шкалою ECTS |   |
|----------------|-------------------------------|-----------------------|---|
|                |                               | Оцінка                | Пояснення   |
| 97-100         | Відмінно («зараховано»)       | A                     | «Відмінно» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, усі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, виконані в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою |
| 94-96          |                               |                       |   |
| 90-93          |                               |                       |   |
| 85-89          | Добре («зараховано»)          | B                     | «Дуже добре» – теоретичний зміст курсу засвоєний цілком, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені  |



|         |                                   |    |   |
|---------|-----------------------------------|----|---|
| 80-84   |                                   |    | програмою навчання, виконані, якість виконання жодного з них не оцінена мінімальним числом балів, деякі види завдань виконані з помилками, робота з декількома незначними помилками, або з однією-двома значними помилками.   |
| 75 – 79 |                                   | C  | «Добре» – теоретичний зміст курсу освоєний <b>цілком</b> , практичні навички роботи з освоєним матеріалом <b>в основному</b> сформовані, <b>всі</b> навчальні завдання, які передбачені програмою навчання, <b>виконані</b> , якість виконання <b>жодного</b> з них <b>не оцінено мінімальним</b> числом балів, деякі види завдань виконані <b>з помилками</b> , робота з декількома незначними помилками або з однією-двома значними помилками.          |
| 70-74   | Задовільно<br>(«зараховано»)      | D  | «Задовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, але прогалини не носять істотний характер, потрібні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконана, деякі з виконаних завдань містять помилки, робота з трьома значними помилками  |
| 65-69   |                                   |    |   |
| 60-64   |                                   | E  | «Достатньо» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, деякі практичні навички роботи не сформовані, частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконана або якість виконання деяких з них оцінена числом балів, близьким до мінімального, робота, що задовольняє мінімуму критеріїв оцінки   |
| 40-59   | Незадовільно<br>(«не зараховано») | FX | «Умовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу засвоєний частково, потрібні практичні навички роботи не сформовані, більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконана, або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота, що потребує доробки |
| 21-40   |                                   |    |   |
| 1–20    |                                   | F  | «Безумовно незадовільно» – теоретичний зміст курсу не освоєний, потрібні практичні навички роботи несформовані, всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки, додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значного підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки   |

## 10. Рекомендована література (основна, додаткова), інформаційні та навчальні ресурси в Інтернеті

### Основна

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2014. 142 с.
2. Горошкіна О. М., Шугова Л. І. Науковий текст: особливості мови та стилю: навчально-методичний посібник для аспірантів. Луганськ: Світанок, 2013. 138 с.
3. Гуроров О. І. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Харків: ХНАУ, 2017. 272 с.
4. Краус Н. М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. Полтава: Оріяна, 2012. 183 с.

5. Основи методології та організації наукових досліджень: навч. посіб. для студентів, курсантів, аспірантів і ад'юнктів / за ред. А. Є. Конверського. Київ: Центр навчальної літератури, 2010. 352 с.

6. Рассоха І. М. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень». Харків: ХНАМГ, 2011. 76 с.

7. Семеног О. М. Культура наукової української мови: навч. посіб. 2-ге видання. Київ: Академія, 2010. 213 с.

8. Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень: навч. посіб. Рівне: НУВГП, 2016. 151 с.

### Допоміжна

9. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. Мовленнєва комунікація: підручник. Київ: Видавничий дім Дмитра Бураго, 2013. 464 с.

10. Академічна доброчесність: проблеми дотримання та пріоритети поширення серед молодих вчених: кол. моногр. /за заг. ред. Н. Г. Сорокіної, А. Є. Артюхова, І. О. Дегтярьової. Дніпро: ДРІДУ НАДУ, 2017. 169 с.

11. Дегтярьова К. В. Основи теорії мовної комунікації: навчально-методичний посібник. Полтава: ПНПУ ім. В. Г. Короленка, 2012. 70 с.

12. ДСТУ 8302:2015 Інформація та документація Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання. Вид. офіц. Київ: ДП «УкрНДНЦ», 2015. 27 с.

13. ДСТУ 3017:2017. Інформація та документація. Видання. Основні види. Терміни та визначення понять. Вид. офіц. Київ: Державна наукова установа «Книжкова палата», 2015. 42 с.

14. Ковалинська І. В. Невербальна комунікація. Київ: Освіта України, 2014. 289 с.

15. Можарова Т. М. Культура наукового мовлення. *Вісник КДУ імені Михайла Остроградського*. Ч. 1. Гуманітарні науки. Випуск 5/2010 (64). С.169-173.

16. Наказ МОН України від 12 січня 2017 № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації».

17. Овсієнко Л. М. Науковий текст як лінгвістична одиниця і комунікативний феномен. *Педагогічні науки*. Випуск 60. Херсон: ХДУ, 2011. С.125-128.

18. Селігей П. О. Український науковий текст: проблеми комунікативної повноцінності та стильової досконалості: автореф. дис ...д-ра філол. наук. Київ: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2016. 36 с.

19. Сопова К. А. Методи виявлення плагіату в наукових публікаціях. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2017. №4. С. 31–37.

20. Струнгар А. В. Пертинентність і релевантність інформаційних ресурсів при пошуку інформації в електронних бібліотеках. *Наукові праці Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського*. 2014. Вип. 39. С. 407–416.

21. Типологія помилок у науковому тексті: збірник наукових праць / за ред. Т. В. Симоненко. Черкаси, 2011. 120 с.

22. Шевчук С. В., Клименко І. В. Українська мова за професійним спрямуванням: підручник. 4-е вид. Київ: Алерта, 2014. С. 515.
23. Штефан А. С. Науковий плагіат: співвідношення використання ідеї та форми вираження твору. *Теорія і практика інтелектуальної власності*. 2016. №4. С. 68–79.

### Інформаційні ресурси в Інтернеті

24. Заремба Д. Що таке наукова комунікація? Режим доступу: <https://locusplace.org/naukova-komunikaciya-zaremba>.
25. Зелінська Н. В. Стаття у фаховому виданні: комунікація, імітація, профанація? [Електронний ресурс]. *Наука України у світовому інформаційному просторі*. Вип. 8. Київ: Академперіодика, 2013. С. 5460. Режим доступу: [http://akademperiodyka.org.ua/docs/science\\_ukr8/NU8-Zelinska.pdf](http://akademperiodyka.org.ua/docs/science_ukr8/NU8-Zelinska.pdf).
26. Культура наукової мови. Режим доступу: <http://library.gnpu.edu.ua/books/Scientific%20language/Introduction/foreword.htm>
27. Литвинова Л. Наукова комунікація як складова науки державного управління. *Актуальні проблеми державного управління*. 2012. Вип. 4. С. 26-30. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo\\_2012\\_4\\_10](http://nbuv.gov.ua/UJRN/apdyo_2012_4_10)
28. Шулінова Л. В. Жанрова диференціація наукового стилю сучасної української літературної мови. *Актуальні проблеми української лінгвістики: теорія і практика*. 2005. Вип. 11. С. 79-84. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apyl\\_2005\\_11\\_14.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/apyl_2005_11_14.pdf).
29. Яхонтова Т. В. Жанри первинної наукової комунікації: сучасні тенденції розвитку. *Наук. вісник Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. І. Франка*. Сер.: Філол. науки (мовознавство). 2014. № 2. С. 135–140. Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvddpufm\\_2014\\_2\\_26.pdf](http://nbuv.gov.ua/j-pdf/nvddpufm_2014_2_26.pdf).
-